

Lausunto

11.09.2024

Asia: VN/22967/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Metropolia Ammattikorkeakoulun Opiskelijakunta METKA kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuu seuraavaa:

Emme kannata opiskelijoiden siirtämistä takaisin opintotuen asumislisän piiriin. Yleinen asumistuki on mahdollistanut opiskelijoille 1.8.2017 alkaen toimeentulon myös kesäkuukausille. Opiskelijoiden siirtyessä yleisen asumistuen piiristä opintotuen asumislisän piiriin, saa korkeakouluopiskelija asumislisää vain opintotukeen oikeuttavilta kuukausilta eli yhdeksältä (9) kuukaudelta vuodessa. Kolmen (3) kuukauden asumisen tuen poistaminen on opiskelijalle merkittävä tulonmenetyks.

Hallituksen esitys on keskeneräinen ja vaikuttaa siltä, että muutos on pyritty saamaan käytäntöön mahdollisimman nopealla aikataululla, kokonaisvaltaisia ja pitkän aikavälin vaikutuksia tarkastelematta. Esityksestä esimerkiksi puuttuu kokonaan VATTin tekemän tutkimuksen tulokset, jotka on selkeästi ollut tarkoitus lisätä esitykseen myöhemmin.

Esityksessä todetaan useaan otteeseen, että lakimuutoksen on tarkoitus mahdollistaa päätoiminen opiskelu ja edistää opiskeluaan tehokkaasti, mutta samalla asumislisälle siirtoa perustellaan mm. suuremmilla tulo rajoilla, jotka kannustavat työntekoon, eivätkä opiskeluun. Nämä seikat ovat räikeästi ristiriidassa keskenään. Esityksen mukaan asumislisä mahdollistaisi isommat tulot ilman että sillä on vaikutusta tuen määrään. Näemme epäoikeudenmukaisena, että juuri ne opiskelijat, joilla on paremmat tulot opintojen aikana, voivat saada tukea, kun taas jo valmiiksi pienituloisimpien

opiskelijoiden tulot pienenevät entisestään. Tämän lisäksi huomautamme, että nykyiselläänkin työn tekeminen on suurimmalle osalle pakollinen edellytys opiskelujen aikaiselle toimeentulolle, sen sijaan, että se vain täydentää toimeentuloa.

Tutkinnon opetussuunnitelman mukaisesti lukuvuoden aikana suoritetaan 60 opintopistettä. ECTS - kriteereiden mukaisesti 1 opintopiste vastaa 27 tuntia opiskelijan työtä. Tällöin korkeakouluopiskelijan työmäärä opintojen edistämiseksi on karkeasti 40 tuntia viikossa. Malli, jossa opiskelijan tulisi saada yhä enemmän palkkatuloja tullakseen toimeen, ei tue yksilön palautumisaikaa.

Opiskelija voi tehdä toimeentulonsa turvaamiseksi kesätöitä, jos niitä saa. Opiskelijoillakin on kuitenkin oltava mahdollisuus lepoon opintojensa aikana. Ei ole kenenkään edun mukaista, että korkeakoulusta valmistuu jo valmiiksi uupuneita tulevaisuuden osaajia. Esityksessä oletetaan, että opiskelijan on aina mahdollista saada kesätöitä tai lukukausien ajalle omiin opintoihin sopiva työpaikka, eli sellainen joka mahdollistaa joustavat työajat ja tuntimäärät.

Toinen ristiriita liittyy opiskelijoiden ostovoimaan. Esityksessä mainitaan, että lainapainotteisuuden tarkoitus on turvata opiskelijoiden ostovoimaa, mutta kuitenkin vain minimikulutuksella. Kirjaus kuulostaa siltä, että opiskelijoiden ei kuulukaan voida esimerkiksi harrastaa tai voida muutoin viettää vapaa-aikaa, puhumattakaan asumisesta itseä miellyttävässä asunnossa ja asumismuodossa.

Yhden lukuvuoden (yhdeksän opiskelukuukautta) maksimimäärä lainaa on 7650 euroa. Tavoiteajassa suoritettuna ammattikorkeakoulututkinnon (3,5-4,5 vuotta) aikana lainaa voi kertyä 26 775 - 34 425 euroa. Neljän vuoden tutkinnossa lainaa voi nostaa korkeintaan 30 600 euroa. Opintolainan korot (tällä hetkellä yleisin korko on 3,4 % Euribor) mukaan lukien lainan takaisinmaksussa voi mennä vuosikymmeniä. Tämä voi hidastaa esimerkiksi asunnon hankintaa tai perheen perustamista.

Hallitusohjelmassa (Vahva ja välittävä Suomi 2023, s. 12) mainitaan, että säästöt pyritään

toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen. Edellä mainittujen sisällöllisten ristiriitojen lisäksi lakiesitys on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa. Opiskelijat ovat jo valmiiksi heikommissa asemassa toimeentulonsa vuoksi, mutta erityisen heikossa asemassa ovat ne, jotka eivät omien voimavarojensa vuoksi kykene opintojen lisäksi työskentelemään. Kaikilla aloilla työllisyysnäkökymät eivät myöskään ole sellaiset, että opiskelija voisi maksaa kuukausittain suuria eriä opintolainaa.

Yleisen asumistuen enimmäisasumismenot yksin asuvalle ovat pääkaupunkiseudulla 563 e/kk, joka ei kuitenkaan ole realistinen pääkaupunkiseudun hintatasoon. Opintotuen asumislisän enimmäisasumismenoiksi on kaavailtu 340 euroa. Hintatasoltaan opiskelijoille sopivimmat kaupunkien- ja opiskelija-asunnot eivät riitä kaikille halukkaille. Lakiesityksessä todetaan, että yleisen asumistuen osalta "asumismenoihin joudutaan usein maksamaan toimeentulotukea, jos asumistuki ja muut tulot eivät riitä asumismenojen kattamiseen." Tämä korostaa sitä, että jo yleisen asumistuen kohdalla tuen määrä on riittämätön.

Yhteisasumiseen kannustava tukijärjestelmä on epätasa-arvoinen, koska se ottaa huomioon ainoastaan avoliitossa asuvat. Esitys kannustaa asumiseen puolison kanssa, jota kaikilla ei ole. Yhteisasuminen on myös asumismuoto, joka ei sovi kaikille moninaisista syistä.

Pidämme myös hyvin kyseenalaisena, että heikennyksiä opiskelijoiden toimeentuloon yritetään kaunistella kutsumalla niitä "yhteisasumiseen kannustavaksi", kun ainoat tähän kannustavat tekijät ovat nimellinen helpotus yhteisten asuntojen hakemiseen sekä toimeentulon asettaminen tasolle, joka ei mahdollista yksin asumista.

Pääkaupunkiseudulla opiskelijoiden asuntosäätiö Hoas on vuosien mittaan suosinut uudisrakentamisessa yksiöitä ja kaksioita. Lisäksi soluasuntoja on muutettu perheasunnoiksi. Syynä on se, että soluasunnot jäivät yhä enenevässä määrin tyhjilleen opiskelijoiden suosiessa muita asumismuotoja. Asumismenojen tukemisen muuttaminen yllättäen on lyhytnäköistä ja heikentää Hoasin sekä muidenkin asuntosäätiöiden rakennushankkeiden kannattavuutta ja siten säätiöiden toimintaedellytyksiä.

Jaakkola Juuso
Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA - Hallituksen
puheenjohtaja